

Tale ved Adolf Thomsens grav 2021

Agnar Kvalbein, formann Sandefjords Sangforening

I fjor sa jeg at vi sto her ved Thomsens grav fordi sangere i Tromsø ba oss gjøre det. Det var ikke slik.

Det riktige er dette gravminnet ble reist av slekt og venner i Tromsø, men ideen om å hedre hans grav kom fra en av våre sangere, direktør Knutsen, ved en fest i 1941. Ideen ble utviklet av sangerbrørdrene, og Anton Gogstad organiserte stell av gravenminnet og startet opp denne tradisjonen. Som takk for dette, fikk vi et brev fra Tromsø sangforening som ber oss tenne et lys på graven hver julekveld som en hilsen fra oss her nord.

Nå kan jeg tro at feilen ble rettet opp, men dessverre er det slik at når en feil er sluppet ut av munnen, vil den leve videre tross for alle dementier. Derfor skulle jeg gjerne vært bedre til å styre tungen.

Denne talen skal handle om Adolf Thomsen, som blant sangere er kjent for melodiene til Barndomsminne og Når fjordene blåner. Han fikk utgitt 10 sanger for mannskor, 50 romanser og salmer og det foreligger flere manuskripter med blant annet en rekke orgelstykker. (Men det er ikke riktig at han skrev melodien til Gud signe vårt dyre fedreland, slik det står i vår 100år jubileumbok. Den er skrevet av Christoph Ernst Friedrich Weyse allerede i 1826)

Thomsen og hustru Loentze Emilie, var begge fra Bergen. Adolf fikk organistutdanning ved Friedrich Fogels organistskole og var også elev av Ludvig Lidnemann i Oslo. Fra han var 18 år og fram til 1882 ledet ha ikke mindre enn 11 kor og kvartetter i Bergen. I 1882 gjorde karrieren et hopp, da han forlot stillingen som organist i Hospitalkirken i Bergen og ble domorganist i Tromsø. Der dirigerte han fra 1883 Tromsø Arbeiderforenings Mandskor, som var stiftet i 1872.

Det er ikke mye vi vet om Adolf Thomsen, men helseproblemer brakte ham altså til kurbadet i byen vår. I 1903 skriver han melodi til diktet «Å eg veit meg eit land, langt der oppe mot nord.» Det er ikke rart at denne melodien har bærer lengselen slik at vi gripes. Thomsen døde kort tid etter i en fremmed by, bare 51 år gammel.

Så ble han glemt, tror jeg, inntil en av våre sangere omtalte hans skjebne i en festtale i 1941, på en tid da det å minnes det nasjonale igjen var viktig. Kontakten med sangerne i Tromsø skapte resonans, for i 1945 ble det reist en byste av ham utenfor domkirken Tromsø. Ved sangerstevnet i Tromsø i 1952, ble det gitt ut en medalje med Adolfs portrett, da det var 100 år siden han ble født. Der kan vi se hans prektige mustasje, som er enda mer markant enn den hans ideal og bekjente, Edvard Grieg prydet ansiktet med. Men utenfor sangerkretser satt Thomsen ikke varige spor. Det meste av etterkommerne hans er nå bosatt i Amerika.

En ringerunde, gjort av Radio Tromsø i 2005 viste at Thoms var ukjent for kulturinstitusjonene i byen, men en av de 20 personene som ble stoppet på gata ved bysten, kunne fortelle at Thomsen var en «berømt komponist og musikkpersonlighet».

Jeg tror Sandefjords Sangforening kan ta en del av æren for at noen fremdeles husker hvem han var, og vi vil hedre hans minne med en sang og en bukett og uttrykke takknemmelighet på vegne av alle nordlendinger som fikk omgjort diktet av statsråd Elias Blix fra Gildeskål til en egen nasjonalsang for dem.

Faksimile av jubileumsboka til Sandefjords Sangforening fra 1952:

Komponisten Adolf Thomsens minne hedres.

Ennu er det kanskje noen som vil spørre: «Hvem var Adolf Thomsen? Jo, det var han som komponerte melodien til «Barndomsminne fra Nordland», tekst av Elias Blix. Men hva har nu det med Sandefjord å gjøre? Jo, Thomsen lå i 1903 ved Sandefjords Bad, døde her samme år og ble begravet på byens kirkegård. Slekt og venner i Tromsø, der Thomsen var organist og musikk lærer, reiste et vakkert minnesmerke på hans grav. Men her var det så å si ingen som hadde kjent ham og glemseleens slør senket seg over hans minne, inntil direktør Ludv. Knutsen ved en festaften i Sandefjords Sangforening i en tale for våre komponister, nevnte at Adolf Thomsen, som hadde skrevet melodien til en av våre kjæreste sange: «A eg veit meg eit land», lå begravet på Sandefjord kirkegård.

Adolf Thomsen.

267

Dette vakte straks stor interesse, spesielt ble vår alltid aktive Anton Gogstad i høy grad interessert. På hans initiativ ble gravstedet stelt, inskripsjonen på minnesmerket frisket opp og vakre blomster har senere ofte prydet graven.

Sandefjords Sangforening har nu overtatt gravstedet, og det er meningen hver jul å bekranse det, og tenne lys der hver julekveld, som skikk og bruk er på Nordland.

Thomsen var født i Bergen 1852 og var således bare 51 år da han døde i Sandefjord. Det var revmatismen som knekket ham. Hans datter Alvhild Thomsen er lærerinne i Bergen og sønnen Sigv. Thomsen fiolinist og dirigent i samme by.

I Tromsø skrev Thomsen bl. a. også melodien til Garborgs: «Gud signe vårt dyre fedreland», og til flere mindre sanger.

Han ble glad i Nordland og må ha vært en i høy grad både lyrisk og musikalsk innstilt mann, eftersom han kunne komponere noe så betagende som «Barndomsminne».

Formannen i Tromsø Sangforening har i et brev til Sangforeningen takket for all oppmerksomhet og skriver til slutt: «Tend et lys på Thomsens grav hver julekveld og la det være en hilsen fra oss her nord».

Det nye året 1942